

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
 Facultatea de Științe
 Catedra de Informatică
 Domeniul de studii de licență: Informatică
 Specializarea: Informatică

PROGRAMA ANALITICĂ

Denumirea disciplinei: Modele formale computaționale
Codul disciplinei: 3906F05O045
Anul de studiu și semestrul în care se studiază disciplina: III/5
Regimul disciplinei (obligatorie O, opțională A sau facultativă L): O
Categoria formativă (fundamentală Fd, de specialitate Sp, generală Gen): Sp
Discipline anterioare cerute *: Limbaje formale și automate, OOP
Forma de evaluare (examen E, verificare V, colocviu C): E
Catedra care coordonează disciplina: Catedra de Informatică
Titularul / titularii disciplinei: Lector drd. Ralf Fabian

* disciplinele studiate anterior a căror cunoaștere este necesară pentru însușirea disciplinei

Extinderea disciplinei în planul de învățământ *:				
Curs	Seminar	Laborator	Proiect	Total ($NOAD_{sem}$)
28		28		56

* numărul semestrial de ore de activități didactice directe

Bugetul de timp și creditele alocate disciplinei			
$NOAD_{sem}$	$NOSI_{sem}$	$NOT_{sem} = NOAD_{sem} + NOSI_{sem}$	Numărul de credite
56	112	168	6

Obiectivele disciplinei
<p>Obiectivele cursului</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Inițierea studenților în teoria calculabilității; j) Studiarea și aprofundarea diverselor modele formale pentru sisteme de calcul. k) Investigarea computațiilor posibile cu diverse combinații de resurse de calcul. l) Studiarea calculelor posibile cât și a celor imposibile m) Prezentarea de rezultate legate de calcule imposibile pe orice sistem de calcul, indiferent de dimensiune sau putere de calcul. n) Familiarizarea studenților cu gândirea algoritmică; o) Introducerea a mai multor formalizări aparent diferite pentru noțiunea de algoritm;
<p>Obiectivele activităților aplicative (seminar, laborator, proiect)</p> <ul style="list-style-type: none"> j) Folosirea metodelor formale în implementări și în a demonstra că exista funcții necalculabile și probleme nedecidabile algoritmic. k) Fixarea deprinderilor de realizare în grup a unui produs program corect (cu limbajele C++,

C#, Java), prin parcurgerea tuturor etapelor necesare și reflectarea lor într-o documentație completă.

l) Aprofundarea cunoștințelor de programare ale studenților.

Conținutul disciplinei (capitolele cursului / tematica seminarului / lucrărilor practice / etapele proiectului)

CURS

Nr. crt.	Tema	Nr.ore	Săptămâna
1.	Scurt istoric. Noțiuni introductive și notații Elemente matematice preliminare. Mulțimi, funcții, relații, grafuri, arbori. Tehnici de demonstrare.	2	1
2.	Modele generale de calculabilitate. Clase abstracte de algoritmi.	2	2
3.	Paradigma stărilor finite. Expresii regulate și automate finite. Proprietăți ale limbajelor regulate.	4	3,4
4.	Gramatici independente de context și automatul push-down. Proprietăți ale limbajelor independente de context	2	5
5.	Proprietăți ale limbajelor dependente de context. Automatul liniar mărginit	2	6
6.	Funcții recursive	2	7
7.	Algoritmi Markov	2	8
8.	Mașina Turing și calculabilitatea. Mașina Turing și funcții recursive. Mașina Turing universală. Problema de oprire	2	9
9.	Problema decidabilității pentru gramatici și alte modele.	4	10, 11
10.	Extensii ale modelelor clasice. Logică Fuzzy. Gramatici și automate Fuzzy. Observații și concluzii	6	12, 13, 14

LABORATOR

Nr. crt.	Tema	Nr.ore	Săptămâna
1.	Recapitulare conceptelor și noțiunilor de baza pentru mecanismele care vor fi studiate. Familiarizarea cu mediul de dezvoltare. Stabilirea echipelor pentru temele de implementare. Împărțirea proiectelor.	2	1
2.	Expresii regulate și Automatul finit. Gramatici independente de context.	4	2,3
3.	Mașina Turing ca mecanism de specificare a mulțimilor de elemente. Modalități de implementare	2	4
4.	Mașina Turing ca mecanism de calcul.	2	5
5.	Codificarea mașinii Turing pe banda de intrare	2	6
6.	Operații cu mașini Turing. Compunerea. Mașini Turing cu n benzi	2	7
7.	Funcții recursive. Implementarea funcțiilor și operatorilor de compunere	2	8
8.	Implementarea unui framework pentru executarea algoritmilor	2	9

	Markov		
9.	Dezvoltarea operațiilor pentru compunerea algoritmilor Markov	2	10
10.	Exemple de aplicații cu logica Fuzzy. Modele formale cu logică Fuzzy	6	11, 12
11.	Susținerea și predarea proiectului	4	13, 14

Descrierea metodelor de predare

- Pentru predare se va folosi prelegerea, dezbaterea, învățarea prin cooperare, explicația, tematizarea.
- lucrări de laborator disponibile studenților, la cerere pe suport magnetic.
- Sunt valabile regulamentele oficiale ale universității în legătură cu prezenta studenților la activitățile didactice și cu cazurile de copiat și plagiat.
- Promovarea examenului este condiționată de predarea completă a lucrărilor de proiect.
- Prezenta la orele de proiect este obligatorie.

Descrierea formelor și metodelor de evaluare a cunoștințelor

Nota finală se va stabili după cum urmează:

xxxii)	Proiecte de semestru	60 %
xxxiii)	Examen final	40 %

Evaluarea proiectului de semestru constă în:

- predarea și susținerea în ultima săptămâna din semestru a programului și documentația realizată, pe care se va acorda o notă. Nu se accepta întârzieri;
- se va pune accent deosebit pe scrierea cât mai clară a documentației complete și la timp.

Bibliografie obligatorie

11. Arthur Fleck - *Formal Models of Computation, The ultimate limits of computing*, World Scientific Press, 2001, ISBN 978-981-02-4500-9
12. Ralf Fabian, *Limbaje formale Teorie. Exemple. Probleme*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2006, pag. 123, ISBN 973-739-225-6
13. Calude Cristian, *Complexitatea calculului*, North-Holland, 1988.
14. Hopcroft, J.E., Motwani, R. and Ullman, J.D. - *Introduction to Automata Theory, Languages, and Computation*, Addison Wesley 2007.
15. Creanga I., Reischer C., Simovici D. *Introducerea algebrică în informatică*, vol. 1 și vol. 2 , 1974

Bibliografie opțională

1. Emil M. Popa, *Formal Syntax and Semantics of Programming Language*, Editura „Alma Mater”, Sibiu, 2004.
2. Aho, A.V., Ullman, J.D., *The Theory of Parsing Translations and Compiling*, vol.1: Parsing, vol.2: Compiling, New Jersey, Prentice-Hall, inc., 1972.
3. Teodor Rus, *Mecanisme formale pentru specificarea limbajelor*, Ed. Academie Române, București, 1983.
4. Ernest G. Manes, Michael A. Arbib. *Algebraic Approaches to program semantics* – Springer – Verlag New York Berlin Heidelberg London Paris Tokyo – 1986
5. Salomaa A., *Formal Languages*, New York, Academic Press, 1973.
6. Păun Gh., *Mecanisme generative ale proceselor economice*, Ed Tehnică, București, 1988.
7. Păun Gh., *Probleme actuale in teoria limbajelor formale*, Editura Academiei, 1983.

8. Păun Gh., *Gramatici contextuale*, București, 1982

Data elaborării:

**Titularul / titularii disciplinei,
Lector drd. Ralf Fabian**